

ФУНКЦІОНАЛЬНО- ВАРТІСНИЙ МЕТОД

Функціонально-вартісний аналіз та споріднені методи

До спеціальних технологій розроблення нових й аналізу розроблених виробів і процесів відносять:

- **функціонально-вартісний аналіз (ФВА)** - технологію аналізу витрат на виконання виробом його функцій; ФВА проводиться для існуючих продуктів і процесів з метою зниження витрат, а також: для розроблювальних продуктів з метою зниження їхньої собівартості;
- **FMEA - аналіз (Failure Mode and Effects Analysis)** - технологію аналізу можливості виникнення і впливу дефектів на споживача; FMEA проводиться для розроблюваних продуктів і процесів з метою зниження ризику споживача від потенційних дефектів;
- **функціонально-фізичний аналіз (ФФА)** - технологія аналізу якості пропонованих проектувальником технічних рішень, принципів дії виробу і його елементів; ФФА проводиться для розроблюваних продуктів і процесів;
- **технологію розгортання функцій якості (QFD – Quality Function Deployment)**, що є технологією проектування виробів і процесів, яка дозволяє перетворювати побажання споживача в технічні вимоги до виробів і параметрів процесів їхнього виробництва.

Функціонально-вартісний аналіз

Функціонально-вартісний аналіз (в англomовній транскрипції – *Activity Based Costing, ABC*) - це метод визначення вартості й інших характеристик виробів, послуг і споживачів, який ґрунтується на використанні функцій і ресурсів, задіяних у виробництві, маркетингу, продажу, доставці, технічній підтримці, наданні послуг, обслуговуванні клієнтів, а також у забезпеченні якості. З погляду стратегічного керування, ФВА є корисним фінансовим інструментом.

Основними цілями функціонально-вартісного аналізу є:

- підвищення якості продукції робіт (послуг);
- зниження витрат на проектування, виробництво та експлуатацію продукції;
- підвищення конкурентоспроможності продукції;
- прогнозування розвитку об'єктів техніки і технології виробництва та систем управління;
- зниження матеріаломісткості та трудомісткості продукції (робіт, послуг);
- підвищення економічності виробництва.

Функціонально вартісний метод (ABC-метод) є основою для інших методів керування підприємством, а саме:

- *ABM (Activity Based Management) - керування, засноване на діях (функціях, операціях);*
- *ABB (Activity Based Budgeting) - бюджетування на основі виконуваних дій (функцій, операцій);*
- *ARP (Activity Resource Planning) - функціональне планування ресурсів.*

ФВА/АВС-метод дає відповіді на наступні запитання:

- ☞ Хто чи що (людина, об'єкт, продукція, послуга, устаткування і т. ін.) створює чи є причиною витрат?*
- ☞ Де виникають витрати (центр витрат)?*
- ☞ Які дії (функції, операції) споживають які ресурси й якою мірою?*
- ☞ Які центри витрат залучені в бізнес-процес і в якій пропорції вони використовують ресурси?*
- ☞ Які продукти/послуги/клієнти, які ресурси споживають, через виконання яких дій (функцій, операцій) і в якій пропорції?*
- ☞ Яка трудомісткість дій (функцій, операцій), що виконуються у межах бізнес-процесів?*
- ☞ Які трудовитрати учасників бізнес-процесів ?*
- ☞ Яка собівартість основних бізнес-процесів з урахуванням забезпечуючих бізнес-процесів?*
- ☞ Яка частка участі забезпечуючих бізнес-процесів в основних бізнес-процесах?*
- ☞ Яка собівартість продукції/послуги/клієнта?*

Функціонально-вартісний аналіз дозволяє виконати наступні види робіт:

- формування релевантної інформації про ефективність діяльності центрів відповідальності на підприємстві (фірмі);
- визначення і проведення загального аналізу собівартості бізнес-процесів на підприємстві (маркетинг, виробництво продукції і надання послуг, збут, менеджмент якості, технічне і гарантійне обслуговування й ін.);
- проведення порівняльного аналізу й обґрунтування вибору раціонального варіанта технології реалізації бізнесів-процесів;
- проведення функціонального аналізу, пов'язаного з встановленням і обґрунтуванням виконуваних структурними підрозділами підприємств функцій з метою забезпечення випуску продукції високої якості і надання послуг;
- визначення й аналіз основних, додаткових і непотрібних функціональних витрат;
- порівняльний аналіз альтернативних варіантів зниження витрат у виробництві, збуті і керуванні за рахунок упорядкування функцій структурних підрозділів підприємства;
- аналіз інтегрованого поліпшення результатів діяльності підприємства тощо.

Проведення ФВА включає наступні основні етапи:

1-й етап: етап послідовної побудови моделей об'єкта ФВА (компонентної, структурної, функціональної); моделі будують чи у формі графів, чи в табличній (матричній) формі;

2-й етап: етап дослідження моделей і розробки пропозицій по удосконалюванню об'єкта аналізу.

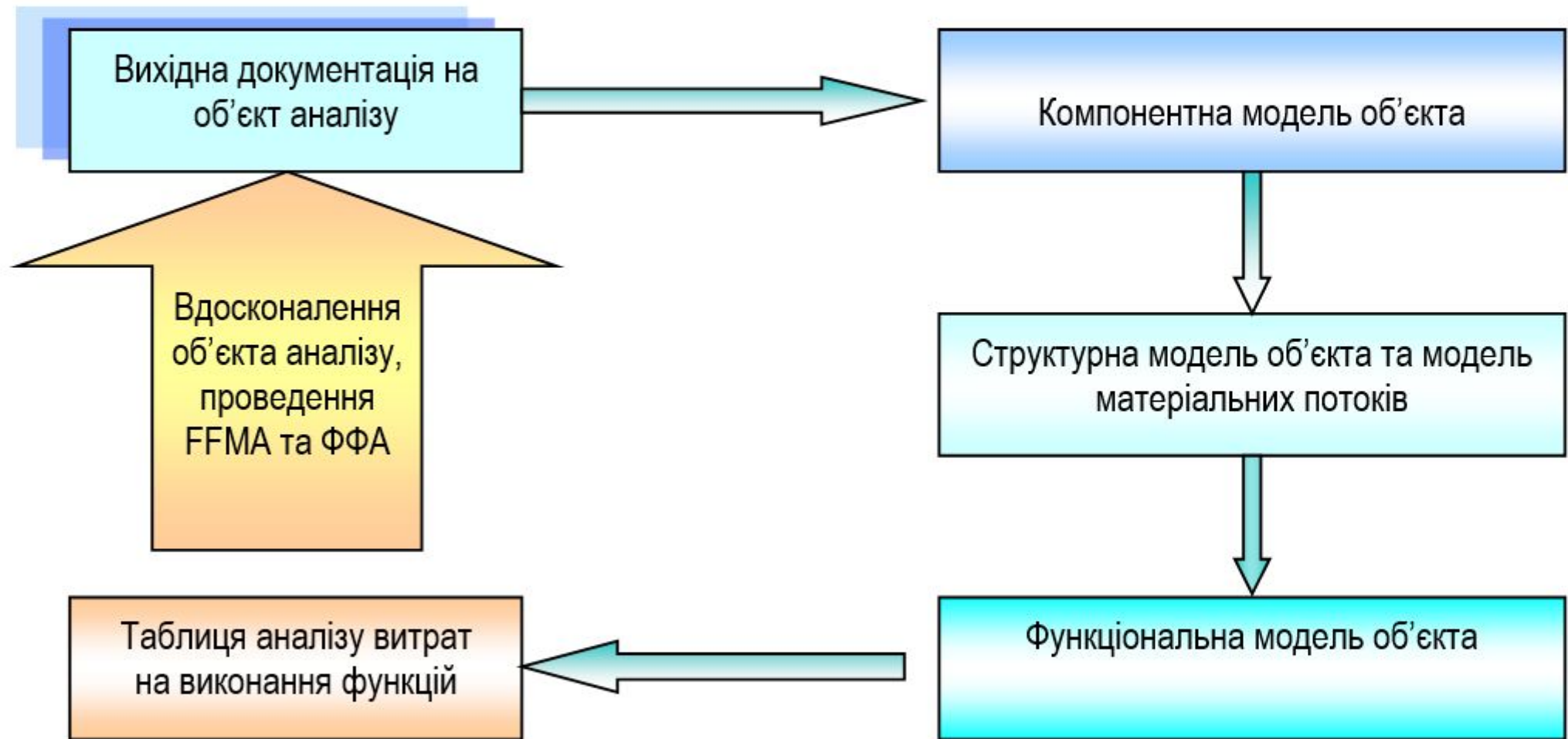

Рис. Схема процесу функціонально-вартісного аналізу

ФВА - це метод визначення вартості й інших характеристик виробів, послуг і споживачів, який ґрунтується на використанні функцій і ресурсів, задіяних у виробництві, маркетингу, продажу, доставці, технічній підтримці, наданні послуг, обслуговуванні клієнтів, а також у забезпеченні якості.

На рівні оперативного керування інформацію з моделей ФВА можна застосовувати для формування рекомендацій зі збільшення прибутку і підвищення ефективності діяльності підприємства. На стратегічному рівні - це допомога в прийнятті рішень щодо реорганізації підприємства, зміни асортименту продуктів і послуг, виходу на нові ринки, диверсифікованості і т. ін.

Інформація ФВА показує, як можна перерозподілити ресурси з максимальною стратегічною вигодою, допомагає виявити можливості тих факторів (якість, обслуговування, зниження вартості, зменшення трудомісткості), що мають найбільше значення, а також визначити найкращі варіанти капіталовкладень. Доповнюють можливості ФВА інші споріднені методи.

Питання для самоконтролю

- Дайте коротку характеристику технологій розроблення нових й аналізу розроблених виробів і процесів.
- У чому суть методу функціонально-вартісного аналізу та його відмінності від традиційних підходів?
- Відповіді на які питання дозволяє отримати реалізація методу функціонально-вартісного аналізу?
- Яким чином досягається зниження вартості, трудомісткості і часу за допомогою ФВА та які дії для цього необхідно реалізувати?
- Опишіть схему процесу функціонально-вартісного аналізу.